

UN MODEL DE REPÚBLICA CATALANA DEMOCRÀTIC I JUST

TOT UN PAÍS PER DECIDIR

EL LLIBRE DELS
COLORS PER LA REPÚBLICA
CATALANA INDEPENDENT

TU ★
DECI
DEIXES

ESQUERRES PER
LA INDEPENDÈNCIA

Aquesta obra té una llicència Creative Commons:
Reconeixement - No comercial - Compartir per igual

Disseny i maquetació: **Xavi Iroz Pascual**
Il·lustració portada: **Rita Martin Monés**
Correcció: **Joan Barnet Gabanyach**
Coordinació: **David Hernández Teixidó**

Edició: **Esquerres per la Independència**
Països Catalans, 2015

UN MODEL DE REPUBLICA CATALANA DEMOCRÀTIC I JUST

UN ASPECTE
FONAMENTAL
HAURIA DE
SER EL DE
RECONCILIAR
DEMOCRÀCIA I
JUSTÍCIA

El recurs fàcil a l'etimologia "govern del poble" per definir la democràcia obvia la complexitat d'una pregunta fundacional de la filosofia política: com ens hem de governar? És ben sabut que Plató menyspreava la democràcia i defensava una república idealment liderada per allò que als nostres dies se'n diu el "govern dels millors". I és que la recerca del govern del poble ha anat acompanyada al llarg de la història del recel a deixar les decisions polítiques en mans de plebeus, però també de grans moments revolucionaris de difícil institucionalització posterior. Polibi, basant-se en l'anàlisi d'Aristòtil, fou el primer a entreveure les dinàmiques inherentment conflictives entre la constitució material (interessos existents) i la constitució formal (institucionalització). Segons el romà, la segona sempre mira d'adaptar-se a la primera; a mesura que canvia la constitució material fa caure els règims corromputs un darrere l'altre fins l'anarquia final, i sant tornem-hi. Des del punt de vista institucional la república romana fou conscient d'aquests recels i inestabilitats; va empeltar la representació dels plebeus a l'aristocràtica per acabar formant una constitució mixta que durà cinc segles. Si girem el cap, la història de la democràcia és fragmentària, erràtica i equiparable a lluites diverses per assolir quotes de representació política. Així, des que els plebeus romans s'enfilaren al Mont Sagrat per reivindicar els tribuns, han estat molts els que han hagut de fer el mateix camí, sovint forçats per aquells que han actuat contra la democràcia. La idea de representació política també ha oscil·lat des de l'elecció de càrrecs per sorteig a Atenes fins al despotisme més absolut, a vegades amb el visticplau de les urnes.

Tampoc ha estat fàcil reconciliar l'ideal democràtic amb altres béns primordials, com ara la igualtat, llibertat, seguretat o diversitat. Isaiah Berlin recordà que la recerca de grans béns no es pot culminar a la vegada, ja que existeixen múltiples incompatibilitats entre ells. En un equilibri sempre precari, precisament entre béns majors, avui la democràcia està agermanada amb el liberalisme polític, però també amb l'econòmic. Quan parlem de democràcies liberals ens referim a sistemes polítics de representació en què els drets individuals liberals resten fora de l'àmbit de decisió democràtica. Això

significa que hem fet compatible una esfera individual moderna i el mercat lliure amb la participació democràtica. Ara bé, aquesta acostuma a restar emmarcada en un marc institucional estret que en l'Europa de l'austeritat s'acosta perillosament a allò que Colin Crouch va anomenar postdemocràcia: un sistema en què sovint manen més les dades macroeconòmiques que la voluntat popular.

AIXÍ DONCS, QUÈ CALDRIA TENIR PRESENT PER CONSTRUIR UNA REPÚBLICA CATALANA INDEPENDENT?

Un aspecte fonamental hauria de ser el de reconciliar democràcia i justícia. Avui, a diferència del que es pensà durant bona part del segle XX, sabem que no hi ha dreces fàcils ni messiàniques. No hi ha justícia sense democràcia. Però també cal recordar que no hi ha pot haver democràcia sense justícia. Quan diem que la lluita nacional i social són indestriables ens referim precisament a aquesta necessitat de comprendre el dret a decidir des de l'òptica de la justícia. Nancy Fraser recorda que quan definim les injustícies existents hem de ser capaços d'incloure-hi la dominació cultural, de gènere o lingüística, ja que rarament les desigualtats socioeconòmiques es produeixen fora de marcs de dominació cultural. La frontera per definir allò que és polític (públic) d'allò que no ho és (privat), sovint s'ha utilitzat per fer invisibles situacions de dominació com ara en les relacions de gènere.

DEMOCRÀCIA O DEMOCRÀCIES?

En un país multicultural i majoritàriament bilingüe però amb un tronc nacional compartit, calen institucions capaces de salvar les contradiccions inherents en la persecució dels ideals de justícia i democràcia. La pluralitat de models institucionals realment existents hauria de ser la base d'un debat constitucional obert sobre quin ha de ser el nostre. En termes d'Antonio Negri, la independència és una oportunitat perquè el poder constituent s'expressi. Aquest és el poder originari, el que obre l'escletxa per canviar-ho tot, per redissenyar unes institucions que en el nostre cas són heretades d'un Estat que ens ha jugat en contra durant segles.

Doncs bé, aquest poder, diguem-ne popular originari, hauria de tenir en compte quatre tensions fonamentals dels models democràtics pel que fa l'arquitectura institucional. En primer lloc, com es modularia la representació política amb la lògica participativa. La revocació de càrrecs, un sistema electoral

QUAN
DEFINIM LES
INJUSTÍCIES
EXISTENTS
HEM DE SER
CAPAÇOS
D'INCLOURÉ-HI
LA DOMINACIÓ
CULTURAL,
DE GÈNERE O
LINGÜÍSTICA

combinat (mixte proporcional) o l'ampliació de mecanismes d'iniciativa ciutadana i de consultes podria ampliar els horitzons democràtics. Amb tot, avui sembla difícil prescindir de la representació política moderna, es tracta doncs de no caure en els vicis que ens han dut a la indignació: acumulació de càrrecs, opacitat als partits polítics, portes giratòries sense control, etc. En segon lloc, hauríem de pensar si volem un sistema majoritari o de consens. El Regne Unit és un exemple clàssic de majoritarisme, en què es cerca obtenir la meitat més un dels vots per governar. Suïssa és l'altre extrem, el disseny institucional facilita incloure el màxim de ciutadans possibles a la presa de decisions. La diversitat de Catalunya aconsellaria un model de consens, però cal tenir present que la negociació i el vot majoritari sovint agiliten les decisions. En tot cas, és probable que la independència reduís la fragmentació parlamentària, facilitant enteses més enllà de les majories absolutes. En tercer lloc, la forma de govern seria clau per reforçar el lideratge. Un cop alliberats del jou de la monarquia, el Principat podria establir un sistema mixt similar al francès amb un cap de Govern, dedicat a la política interior, i un President de la República Catalana capaç de parlar al món en nom de Catalunya. Ara bé, en funció de les circumstàncies també caldria tenir present la tradició estrictament parlamentarista catalana ja de molt antic. En quart lloc, el disseny territorial hauria de ser una prioritat. La necessitat de descentralitzar el país per equilibrar el territori, amb dedicacions econòmiques molt diferents, i articular el dret a decidir de la nació aranesa dins el model duria probablement a una federalització del Principat a l'escala de les seves necessitats.

Finalment, no podem tancar aquest capítol sense esmentar l'articulació de la república catalana amb la resta de Països Catalans. El meu parer és que aquesta hauria d'establir un règim de ciutadania obert a la catalanitat exterior. A la vegada, des del respecte al dret a decidir dels països que conformen la catalanitat, la República catalana deixaria la porta oberta a la integració federal. Un projecte democràtic i just de ben segur que ens engrescaria a nosaltres en el nostre àmbit i als de més enllà. Som-hi.

Marc Sanjaume i Calvet, investigador postdoctoral a l'Universit  du Qu bec   Montréal (UQ M) i membre del col·lectiu El Pati Descobert, juntament amb els politòlegs Marc Guinjoan i Toni Rodon.

QUAN DIEM
QUE LA
LLUITA
NACIONAL I
SOCIAL SÓN
INDESTRIBLES
ENS REFERIM
PRECISAMENT A
AQUESTA
NECESSITAT
DE
COMPRENDRE
EL DRET A
DECIDIR DES
DE L'ÒPTICA
DE LA JUSTÍCIA

---

www.tudecideixes.cat

@esquerresxlaind

fb.com/esquerresxlaind